Van de redactie

Drukte en stress maken ongelukkig. Dat is de doorsnee gedachte. Het blijkt echter dat, mits niet chronisch, het tegenovergestelde aan de hand is. De kans op een depressie neemt bijvoorbeeld fors (met 40%) toe na de pensionering, als drukte en stress immers wegvallen. Onderspanning is ongezond! Bij de gezondheidspsychologe Kelly McGonigal heeft dit geleid tot andere denkbeelden over stress. Stress is vaak inherent aan het werken aan ingewikkelde maar wezenlijke taken en vragen, maakt je scherp en creatief, doet je volhouden, en zet je zintuigen open. Stress roept een instinctmatig verlangen op om betekenis aan je handelen te geven. McGonigal spoort mensen zelfs aan om hun stress te omarmen, om van stress je vriend te maken. Een *TED-talk* van haar op internet is al bijna 11,5 miljoen keren bekeken. Natuurlijk, langdurige stress is niet goed. Maar vooral is – volgens enkele studies – het geloof dat stress niet goed voor je is, niet goed!

Wie naar de veranderingen in en rondom geestelijke verzorging kijkt, kan alleen maar in de stress schieten. Onduidelijkheid, onkunde en onwetendheid (3 O's) over en binnen het vak, en de druk om het vak te profileren, positioneren en professionaliseren (daar heb je de 3 P's weer) hebben ons in de houdgreep. Bestaat het vak over vijf of tien jaar nog wel? We moeten bewijzen dat we ertoe doen, liefst *evidence-based* natuurlijk. Iedere collega-professional, alle managers en bestuurders, alle potentiële cliënten moeten overtuigd worden van het nut en van de onmisbaarheid van geestelijke verzorging. Die druk en stress zouden op den duur verlammend en demotiverend kunnen werken, zeker als we er ook nog in geloven dat die druk en stress niet goed zijn. Het kan echter ook een stimulans zijn, die onze creativiteit en scherpte vergroot, ons een lange adem schenkt, en ons open maakt voor de ontwikkelingen. Zoals Rumi in zijn gedicht *This Being Human* elke stemming, depressie, onaangename of schaamtevolle gedachte, elke druk en stress uitnodigt als een onverwachte gast die je lachend bij de deur tegemoet gaat, ook al weet je dat bestaande zekerheden zullen sneuvelen.

Het is van alle tijden, lezen we in het interview met geestelijk verzorger Wilna Steenbergen en vroegere diacones Joop Dijk. De veranderingen in de zorg zullen alleen nog maar sneller gaan, zo lijkt de boodschap te zijn van de bijdrage van Annemarie Arends. Dat je al je creativiteit en volharding nodig hebt om spiritualiteit en geestelijke verzorging op de kaart te zetten, blijkt uit het onderzoek van Jan Piet Vlasblom; en zelfs dan ben je niet zeker van een langdurig resultaat. Tegelijk blijkt dat tal van collega's mogelijkheden zien: structurele inbedding van geestelijke verzorging (Inge van Eck), nieuwe vormgeving van de functie als spiritueel zorgverlener (Wil Coopmans & Marleen Moors), en de waardering van spiritualiteit bij dementie (Ben Rumping & Sybren Rozendal). En gelukkig zijn er ook geluiden van andere professionals die duidelijk maken dat geestelijke verzorging een toegevoegde waarde is, bijvoorbeeld in de palliatieve zorg (Margot Verkuylen). Zowel Martin Walton (*Ruimtelijke ordening*) als Sjaak Körver (*Boekessay*) onderstrepen welke mogelijkheden het vak van geestelijke verzorging bevat, mits je je eigen bronnen serieus neemt. Film- en boekrecensies, columns, gedicht en beelden representeren die eigen bronnen. Het gaat om hartstocht, aldus Guus van Loenen.

Dit is het laatste nummer dat Elske Kroondijk als beeldredacteur haar bijdrage heeft geleverd. Zij heeft de afgelopen jaren prachtige keuzes gemaakt, die dit jaar – sinds het binnenwerk in kleur is – nog meer tot hun recht zijn gekomen en die het inspirerend karakter van dit tijdschrift hebben geaccentueerd. Haar komt grote dank toe!

Sjaak Körver, hoofdredacteur